

Keld Albrechtsen (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om alternativer til EU's Økonomiske og Monetære Union (ØMU).

(Beslutningsforslag nr. B 105).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager beslutningsforslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Kim Behnke (FF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig hermed at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om stop for offentlige myndigheders anvendelse af anonyme oplysninger til opsporing af sort arbejde. (Beslutningsforslag nr. B 106).

Jeg henviser i øvrigt til beslutningsforslagets tekst og de bemærkninger, der ledsager det, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Niels J. Langkilde (KF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om overflytning af miljøstatistik til Danmarks Statistik. (Beslutningsforslag nr. B 107).

Formålet med beslutningsforslaget er at fjerne muligheden for at underlægge produktionen og offentliggørelsen af miljøstatistik uvedkommene og politiske hensyn. Der må ikke kunne opstå mistanke om den faglige kvalitet, da det vil kunne svække miljøstatistikernes effekt i den politiske beslutningsproces. Beslutningsforslaget skal være med til at sikre forskningens uafhængighed og troværdighed. Samtidig skal det sikre, at de miljøstatistiske oplysninger er neutrale, uden politiserende vurderinger, så de hurtigt kan skabe det rette fundament for politiske og administrative beslutninger.

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager beslutningsforslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Anne Bastrup (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig hermed at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af en barselfond.

(Beslutningsforslag nr. B 108).

Jeg henviser til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Skriftlig redegørelse

Redegørelse af 29/2 1996 om flaskehalsindsatsen.

(Redegørelse nr. R 13).

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):**1. Flaskehalsindsatsen**

Efter den kraftige økonomiske vækst i 1994 indtrådte der i 1995 en afdæmpning i væksttempoet. I regeringens seneste konjunkturoversigt fra december 1995 forventes væksten at blive moderat tiltagende, og der ventes et fortsat fald i ledigheden.

Det er ikke muligt på nuværende tidspunkt at vurdere, hvordan de seneste ændringer i de udenlandske konjunkturer vil påvirke Danmark og udviklingen i vækst og beskæftigelse. Redegørelsen tager derfor sit udgangspunkt i konjunkturvurderingerne fra december 1995.

Indtil nu er der kun indkommet ganske få meldinger om egentlige flaskehalsproblemer i den private sektor. Det viser, at det hidtil er lykkedes at tackle væksten i beskæftigelsen – også inden for de fagområder, hvor ledigheden er meget lav.

Arbejdsmarkedsreformen og justeringerne i forbindelse med serviceeftersynet og finansloven for 1995 har medvirket til, at arbejdsmarkedspolitikken har været tilpasset den aktuelle beskæftigelsesmæssige situation. Samtidig har arbejdsformidlingen og styrket flaskehalsberedskabet med henblik på at sikre, at der hurtigt kan gribes ind over for mangelproblemer på arbejdsmarkedet.

Den lave ledighed inden for visse fagområder gør imidlertid, at der fortsat bør være opmærksomhed omkring mulige flaskehalsproblemer. Der er derfor behov for løbende at overveje yderligere initiativer.

De seneste lovændringer i arbejdsmarkedspolitikken sigter på at styrke arbejdsmarkeds-

og uddannelsesindsatsen og medvirke til at øge udbuddet af kvalificeret arbejdskraft. Herudover overvejes der en række yderligere indsatsområder i det arbejdsmarkedspolitiske system såsom tværregional formidling, forbedret registrering af de lediges kvalifikationer og muligheden for at støtte uddannelses- og personaleplanlægning.

Et velfungerende arbejdsmarked er også afhængigt af andre politikområder end arbejdsmarkedspolitikken. Det gælder naturligvis den generelle økonomiske politik – herunder finanspolitikken – der skal lægge nogle gunstige rammer for en varig fremgang i beskæftigelsen, men også initiativer på f.eks. undervisningsområdet, boligområdet, skatteområdet og det sociale område kan bidrage til at modvirke arbejdskraftmangel – f.eks. ved at fremme mobiliteten.

Det offentlige system har et stort ansvar for at overvåge og imødegå mulige flaskehalsproblemer. Redegørelsen beskriver derfor de initiativer, der igangsættes fra offentlig side for at sikre et smidigt arbejdsmarked.

Et velfungerende arbejdsmarked er imidlertid også afhængigt af, at virksomhederne og arbejdsmarkedets organisationer medvirker.

Virksomhedernes praksis i forbindelse med rekruttering af nye ansatte spiller en vigtig rolle. Nogle virksomheders opfattelse af rekrutteringsgrundlaget er meget snævert, hvilket kan give et problem i en opgangskonjunktur.

Det er her afgørende, at virksomhederne tænker langsigtet og fokuserer bredt i arbejdsstyrken, når de rekrutterer arbejdskraft. Har virksomheder f.eks. kun øje for allerede beskæftigede mænd i 30-40-års-alderen med en bestemt erhvervsuddannelse, når de skal ansætte nye folk, vil man i forbindelse med et opsving lokalt kunne opleve, hvad der opfattes som arbejdskraftmangel. Virksomhederne må tænke bredere, således at en snæver arbejdskraftmangel ikke bliver omtalt som et flaskehalsproblem.

En del af denne problematik vil kunne løses gennem virksomhedernes uddannelses- og personaleplanlægning, som er afgørende, når virksomhederne skal sikre sig, at de ansatte har de nødvendige kvalifikationer, og for at forebygge fremtidig arbejdskraftmangel.

Arbejdsmarkedsmyndighederne tilbyder deres bistand i forbindelse med rekrutteringsproblemer, opkvalificering af ledige samt uddannelses- og personaleplanlægning. Det kræver imidlertid, at virksomheder melder deres behov til arbejdsformidlingen. I den sam-

menhæng er det vigtigt, at arbejdsformidlingen inddrages så tidligt som muligt og ikke som en sidste udvej, når behovet er helt akut. I en højkonjunktur er det ekstra vigtigt, at behovene meldes i god tid, så der er tid til at sætte ind med de relevante arbejdsmarkedspolitiske redskaber.

I det følgende gives der en status for flaskehalsituationen (afsnit 2) samt en status for de initiativer til en forbedret flaskehalsindsats, der blev skitseret i redegørelsen om flaskehalsindsatsen fra januar 1995 (afsnit 3). Endvidere gennemgås en række nye initiativer i arbejdsmarkedspolitikken og det arbejdsmarkedspolitiske system, der bidrager til en forbedret flaskehalsindsats (afsnit 4), ligesom der skitseres nogle initiativer på andre ministerområder (afsnit 5).

2. Status for flaskehalsituationen

Ledighedsfaldet fortsatte stort set gennem hele 1995. Ved årets udgang udgjorde ledigheden omkring 255.000 personer eller 9,1 pct. af arbejdsstyrken. Selv om ledigheden faldt i hele landet i løbet af 1995, nød især de vest- og sønderjyske regioner godt af den fortsatte vækst.

Ledighedsfaldet varierede også på tværs af brancher – i de vest- og sønderjyske regioner var faldet især mærkbart inden for områder som metalarbejdere, elfaget samt malersvende. Hele landet oplevede en stor nedgang i ledigheden blandt personale inden for omsorg og pleje.

De årlige lønstigninger lå i 3. kvartal 1995 på omkring 4-4,5 pct., hvilket var stort set identisk med udviklingen i 2. kvartal. I forhold til de foregående kvartaler er lønstigningstakten dermed steget med omkring 0,5 procentpoint. Stigningerne var størst inden for jern- og metalindustri, bygge- og anlægsvirksomhed samt forretningsservice. Fordelt på regioner var lønstigningerne størst i Ribe og Vejle Amter.

Til trods for den – geografisk – ujævne vækst er flaskehalsproblemerne fortsat begrænsede i den private sektor. Langt de fleste regionale arbejdsmarkedsråd peger således på, at de trods en øget efterspørgsel efter arbejdskraft inden for flere fagområder ikke har kunnet konstatere egentlige flaskehalsproblemer.

Enkelte jyske regioner har dog registreret visse flaskehalsproblemer inden for bygge- og anlægssektoren og jern- og metalindustrien. I hovedstadsregionen følges udviklingen inden for bygge- og anlægsområdet nøje. Bygge- og

anlægssektoren og jern- og metalindustrien er de områder inden for den private sektor, hvor flest råd vurderer, at der er *risiko* for fremtidige flaskehalsproblemer.

Derimod konstaterer samtlige regioner, at der aktuelt er tale om flaskehalsproblemer inden for flere fagområder i den offentlige sektor. Det drejer sig primært om social- og sundhedssektoren, hvor der blandt andet er mangel på sygeplejersker, social- og sundhedshjælpere og pædagoger. Desuden peger flere regioner på begyndende problemer med at rekruttere arbejdskraft til undervisningssektoren.

At der på nuværende tidspunkt stadig kan meldes om få egentlige flaskehalsproblemer skyldes ikke mindst, at arbejdsmarkedsrådernes og arbejdsformidlingens indsats mod flaskehalsproblemer er blevet forbedret væsentligt, blandt andet gennem den fleksibilitet, som arbejdsmarkedsreformen har medført. Blandt de mest effektive indsatsområder kan nævnes den udbredte brug af uddannelsesinitiativer og rotationsprojekter.

De regionale arbejdsmarkedsråd venter det kommende år fortsat vækst i beskæftigelsen på en række områder. Dette medfører en fortsat høj efterspørgsel efter arbejdskraft kombineret med et stadig mere begrænset udbud af ledig arbejdskraft på en række fagområder. Der vil på den baggrund være behov for en skærpet flaskehalsindsats – dels ved en styrkelse af det allerede etablerede flaskehalsberedskab, dels ved at forstærke den løbende overvågning af det regionale arbejdsmarked.

Som led heri er det vigtigt også at styrke de redskaber, der kan medvirke til at *afdække flaskehalsproblemer på lidt længere sigt* (ca. ét år). Herved bliver de regionale arbejdsmarkedsråd bedre i stand til at forudse og forebygge kommende flaskehalsproblemer.

Hvad angår den løbende overvågning, bør der sættes yderligere fokus på at vurdere de problemer, der i rådernes kvartalsvise flaskehalsredegørelser benævnes *»øvrigt udækket behov«*. Der er i modsætning til egentlige flaskehalsproblemer ikke tale om direkte mangel på arbejdskraft i form af ubesatte stillinger, men om situationer, hvor nyansættelser ville kunne finde sted, såfremt ledige med bestemte, specifikke kvalifikationer var til stede.

Herudover bør flaskehalsindsatsen styrkes i forhold til situationer, hvor der er tale om et udækket arbejdskraftbehov, som skyldes andre årsager end manglende faglige kvalifikationer,

benævnt *»øvrige balanceproblemer«*. Der kan eksempelvis være tale om manglende almene kvalifikationer hos de ledige eller krav fra virksomhedernes side om omfattende erhvervs erfaring.

I forhold til de ovennævnte problemer er der allerede igangsat initiativer, der bl.a. sigter på, at virksomhederne hurtigere melder deres arbejdskraftbehov til AF, at der fra virksomhedernes side stilles mere realistiske krav til ansøgernes kvalifikationer, og at grundregistreringen af de lediges kvalifikationer forbedres hos AF.

Arbejdsformidlingen har imidlertid ikke muligheder for og redskaber til at afhjælpe alle rekrutteringsproblemer hos virksomhederne. En række centrale forudsætninger for tilpasningsmekanismerne på arbejdsmarkedet ligger uden for AF's rækkevidde, ligesom flere forhold på arbejdsmarkedet reguleres af initiativer uden for Arbejdsministeriets område. Dette gælder ikke mindst, hvis ledighedsfaldet fortsætter i det hidtil sete omfang.

For at sikre rammerne for fortsat vækst er det derfor vigtigt, at der – ud over en styrket flaskehalsindsats – også på andre områder følges op med initiativer, der bidrager til at fremme omstillingen på arbejdsmarkedet og imødegå inflationsskabende tilpasningsmekanismer.

3. Status for den hidtidige flaskehalsindsats

I redegørelsen om flaskehalsindsatsen fra januar 1995 blev der nævnt en række forslag, der kunne medvirke til at forstærke indsatsen for at undgå flaskehalse. Nedenfor gives en kort status for hvert af de nævnte initiativer.

Informationskampagne

I foråret 1995 udarbejdede Dansk Arbejdsgiverforening i samarbejde med Arbejdsmarkedsstyrelsen en pjece rettet mod DA's medlemsvirksomheder, som beskriver de muligheder, som AF og arbejdsmarkedsuddannelserne kan tilbyde virksomhederne. Virksomhederne blev opfordret til at benytte arbejdsmarkedssystemet og at definere krav og ønsker til nye medarbejdere over for AF og de involverede uddannelsesinstitutioner samt give besked til AF, når et behov for arbejdskraft kan forudses.

AF's overvågning af arbejdsmarkedet

AF's overvågnings- og analyseberedskab er blevet styrket. Kvartalsredegørelsen fra de regio-

nale arbejdsmarkedsråd sikrer en bedre og mere effektiv belysning af udviklingen på arbejdsmarkedet – herunder en mere intensiv overvågning af ledighedsudviklingen og af efterspørgselsmønstret på flaskehalstruede områder.

AF's kontakt med det offentlige område

Inden for visse offentlige områder – bl.a. inden for social- og sundhedssektoren – har der ikke været tradition for at anvende AF ved rekruttering af ansatte. AF har dog løbende udbygget samarbejdet med de offentlige arbejdsgivere – ikke mindst med kommuner og amtskommuner. Samarbejdet omfatter f.eks. afvikling af jobtræning, rotationsprojekter og uddannelsesaktiviteter samt udveksling af oplysninger til brug for overvågning af arbejdsmarkedet.

For effektivt at kunne sætte ind over for flaskehalse på det offentlige område er det imidlertid afgørende, at de offentlige arbejdsgivere påtager sig ansvaret for at sikre en realistisk personaleplanlægning og at have den tilstrækkeligt uddannede arbejdskraft inden for deres respektive områder. Det er således primært de offentlige arbejdsgivere, der har ansvaret for at forebygge flaskehalsproblemer på det offentlige arbejdsmarked.

Afbureaukratisering af administrationen og styringen af 100 mio. kr.'s puljen

Af den centrale pulje til en særlig arbejdsmarkedsindsats har der i 1995 været afsat 90 mio. kr. til en forstærket flaskehals- og strukturindsats. Ansøgningsproceduren er blevet ændret med henblik på en mere fleksibel og enkel administration af puljen.

Incitamenter for små og mellemstore virksomheder

De erhvervsrettede uddannelsesinstitutioner og AF samarbejder i stigende grad om uddannelsesrådgivning og bistand til uddannelsesplanlægning i virksomhederne – bl.a. i forbindelse med jobrotation, flaskehalsprojekter m.v.

Inden for rammerne af bl.a. de lokale skolefællesskaber er der etableret uddannelsesplanlægningsaktiviteter målrettet små og mellemstore virksomheder og muligheder for bedre at servicere virksomhederne.

Herudover er der uddannet »SUM-konsulenter« på et stort antal erhvervsskoler og AMU-centre, initieret af arbejdsmarkedets parter på industriens område med henblik på at øge uddannelsesplanlægningsaktiviteter i små og mellemstore virksomheder.

Flaskehalsberedskab

Arbejdsmarkedsstyrelsen etablerede i februar 1995 et flaskehalsberedskab, som bl.a. skal sikre, at der er overblik over flaskehalsituationen, og at såvel akutte som mere langsigtede struktur- og flaskehalsproblemer forebygges og/eller afhjælpes.

Der er endvidere udarbejdet rammer for længerevarende uddannelsesforløb inden for følgende prioriterede brancher: Træ og møbel, bygge og anlæg, jern og metal. Disse forløb giver mulighed for at opnå et fagligt niveau med adgang til faglig anerkendelse, aflæggelse af svendeproeve eller merit til opnåelse af erhvervsuddannelseskompetence.

Udbygning og intensivering af samarbejdet mellem AF og uddannelsesinstitutionerne

Der er regionalt mellem AF og AMU-centre etableret et tættere samarbejde om iværksættelse af uddannelsesaktiviteter til afhjælpning og forebyggelse af flaskehalse – herunder etablering af fælles vejledningsbutikker og andre vejledningstilbud over for såvel uddannelsessøgende ledige og beskæftigede som virksomheder.

Smidiggørelse af uddannelsesgodkendelsen

For at skabe større fleksibilitet i mulighederne for bl.a. at opnå godkendelse til at udbyde og afvikle arbejdsmarkedsuddannelser som deltid undervisning m.v. er der gennemført ændringer i AMU-loven, som indebærer en forenklet godkendelsespraksis med henblik på at kunne imødekomme opståede uddannelsesbehov.

Justeringer i retten til børnepasningsorlov

Konjunkturtilpasningen af børnepasningsorloven i forbindelse med finanslovsforliget for 1995 – hvor der bl.a. skete en tilpasning af målgruppen og af ydelsesniveauet under orlov – har betydet en afdæmpet tilgang til ordningen.

Differentieret uddannelsesorlovsydelse

For at tilskynde til mere målrettet uddannelse inden for områder med flaskehalsproblemer, blev det muligt at yde et supplement til uddannelsesorlovsydelsen på 20 pct. til beskæftigede. Det er de regionale arbejdsmarkedsråd, der beslutter anvendelsen af den supplerende ydelse. Ordningen har hidtil kun været anvendt i begrænset omfang.

Individuelle handlingsplaner

Som følge af serviceeftersynet af lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik blev der skabt mulighed for, at AF endeligt kan bestemme afgivelsen af et konkret tilbud, bl.a. i situationer, hvor der inden for bestemte områder kan konstateres eller kan forventes at opstå mangel på arbejdskraft.

Det har styrket AF's muligheder for at sikre kvalificeret arbejdskraft til bestemte områder, og 3/4 af regionerne har gjort brug af den pågældende bestemmelse – f.eks. i forbindelse med etablering af vikarkorps inden for jern og metal og træ- og møbelindustrien, jobtræning i forbindelse med rekruttering til butiksfaget og i forbindelse med visitation ved etablering af rotationsprojekter.

Rådighedsreglerne

Rådighedsreglerne blev ændret/strammet op 1. april 1995. Det drejede sig dels om opstramninger i administrationen, dels om præciseringer i rådighedsbekendtgørelsen. På administrationsområdet er Direktoratet for Arbejdsløshedsforsikringens tilsyn med arbejdsløsheds-kasserne forstærket, og der er etableret en rådighedsstatistik. I rådighedsbekendtgørelsen er der sket en tydeliggørelse af pligten til at overtage formidlet rimeligt arbejde, karantæneperioder er gjort effektive, gentagelsesvirkningen er skærpet, og antallet af gyldige grunde for afslag/ophør er indskrænket, samtidig med at listen er gjort udtømmende.

Arbejdsmarkedsrammen overvejes overflyttet til de regionale arbejdsmarkedsråd

I forbindelse med forhandlingerne mellem regeringen og (amts)kommunerne om kommunernes økonomi for 1995 blev det besluttet at nedsætte den (amts)kommunale jobtræningskvote med ca. 5.000 helårspladser i 1996. Det betød, at der blev overflyttet ca. 500 mio. kr. fra (amts)kommunerne til arbejdsmarkedsrammen med henblik på at skabe bedre mulighed for en fleksibel og flaskehalsbekæmpende indsats.

En offensiv arbejdsmarkedspolitik

I januar 1995 blev der nedsat en tværministeriel embedsmændsgruppe, der skulle diskutere de grundlæggende krav til arbejdsmarkedspolitikken. Centralt for diskussionerne var kravene til arbejdsmarkedspolitikken på det mellemlange sigt. Diskussionerne indgik som en del af grundlaget for det regeringsudspil på arbejds-

markeds- og uddannelsesområdet, der blev fremlagt i efteråret – bl.a. fremrykning af tilbudene til de langvarigt ledige, justeringer i overgangsydelsen samt en styrket indsats på ungeområdet.

4. Nye initiativer på Arbejdsministeriets område

Nedenfor skitseres en række nye initiativer, som kan bidrage til at modvirke flaskehalsproblemer på arbejdsmarkedet. Det drejer sig på den ene side om mere grundlæggende initiativer, der allerede er sat i gang i og med aftalen om finansloven for 1996 og de deraf følgende lovændringer på arbejdsmarkedsområdet, og på den anden side om mindre initiativer af administrativ karakter, der overvejes i det arbejdsmarkedspolitiske system.

Lovændringerne på arbejdsmarkedsområdet

Finanslovaftalen for 1996 medførte en række ændringer i lovgivningen vedrørende den aktive arbejdsmarkedspolitik, arbejdsløshedsforsikringen, orlovsreglerne og arbejdsmarkedsuddannelserne, der samlet set vil styrke arbejdsmarkeds- og uddannelsesindsatsen. Følgende ændringer kan medvirke til at mindske risikoen for flaskehalse på arbejdsmarkedet.

Fremrykning af aktioperioden

Retten og pligten til tilbud om aktivering rykkes frem, således at den indtræder efter 2 års ledighed. Ved at indføre en tidligere ret og pligt til uddannelse, jobtræning, puljejob m.v. er der skabt mulighed for en hurtigere opkvalificering og dermed hurtigere tilbagevenden til et ordnært arbejde. Det vil give forbedrede muligheder for at imødekomme virksomhedernes efterspørgsel efter arbejdskraft.

Forstærket indsats over for de unge

De unge dagpengeberettigede ledige under 25 år, som ikke har en erhvervskompetencegivende uddannelse, vil efter 6 måneders ledighed få ret og pligt til uddannelse i op til fuld tid i 18 måneder. Indsatsen vil medvirke til at afhjælpe problemet med, at så mange unge ikke har den tilstrækkelige uddannelsesmæssige baggrund til at få fast tilknytning til arbejdsmarkedet. En uddannelsesmæssig opkvalificering af de unge vil samtidig medvirke til at sikre udbuddet af kvalificeret arbejdskraft.

Tilgangen til overgangsydelsen er stoppet

Den 1. januar 1996 standsede tilgangen til overgangsydelsen. Gruppen af 50-59-årige ledige, som ikke allerede er overgået til denne ordning, skal herefter have tilbud om aktivering på linje med de yngre aldersgrupper. Ændringen betyder, at der kommer et større udbud af arbejdskraft med kvalifikationer og erhvervs erfaring ud på arbejdsmarkedet, hvilket kan bidrage til at imødekomme den stigende efterspørgsel efter arbejdskraft.

Indsatsen over for de ældre

Ledige over 60 år vil efter en konkret vurdering kunne få tilbud på lige fod med andre ledige. Indsatsen for de ældre vil medvirke til at fastholde de ældre længere på arbejdsmarkedet.

Justering af lediges mulighed for børnepasningsorlov

Fremover skal arbejdsformidlingen for ledige særskilt godkende den del af børnepasningsorloven, der svarer til den aftalebaserede del for de beskæftigede. Herefter vil den ledige kun kunne få den sidste del af børnepasningsorloven, hvis det er i overensstemmelse med arbejdsmarkedets behov. Arbejdsformidlingen vil derfor kunne sikre, at der ikke bevilges aftalebaseret børnepasningsorlov til ledige, som kan beskæftiges inden for »flaskehalsområder«.

Justering i reglerne for lediges brug af uddannelsesorlov

De lediges ret til uddannelsesorlov er begrænset til 1 år inden for 5 år, ligesom det er tilfældet for de beskæftigede. Desuden er der indført en passiv rådighedsforpligtelse under uddannelsesorlov, hvilket betyder, at der vil kunne formidles arbejde i orlovsperioden. Begge dele afdæmper faren for, at flaskehalsproblemer skulle kunne opstå, fordi ledige er på uddannelsesorlov.

Tilbud om uddannelse uden handlingsplan

Arbejdsformidlingen kan nu afgive tilbud om uddannelse, omskoling m.v., uden at der skal udarbejdes en handlingsplan i situationer, hvor arbejdsformidlingen vurderer, at et sådant tilbud umiddelbart vil kunne forbedre den lediges mulighed for beskæftigelse. Rådighedsreglerne ændres således, at den ledige forpligtes til at tage imod et sådant tilbud på linje med tilbud givet efter en individuel handlingsplan. Ændringerne kan bl.a. give bedre mulighed for hurtigt at imødekomme et arbejdskraftbehov.

Oprettelse af tilsynsenhed

For bl.a. at styrke og opprioritere kontrollen med arbejdsløshedskassernes administration af rådighedsreglerne oprettes en særlig tilsynsenhed i Direktoratet for Arbejdsløshedsforsikringen.

Frit optag på arbejdsmarkedsuddannelserne

Arbejdsmarkedsuddannelserne får frit optag. Med det frie optag bliver der større muligheder for at sammensætte et kursusudbud, som afspejler ønsker fra virksomhedernes side. Dimensioneringen af arbejdsmarkedsuddannelserne decentraliseres i form af, at parternes og de centrale myndigheders indflydelse mindskes, mens skolernes og brugernes indflydelse stiger, hvilket øger muligheden for fleksibel uddannelsesplanlægning.

Bedre mulighed for meritoverførsel for AMU til erhvervsuddannelserne

Der indføres standardmerit for arbejdsmarkedsuddannelserne i erhvervsuddannelserne. Der vil blive arbejdet på at sikre en forpligtende behandling i de faglige udvalg, der er nedsat under lov om erhvervsuddannelser. De faglige udvalg skal på sigt foretage løbende vurdering af de AMU-uddannelser, de får forelagt. Ændringen kan fremme processen med, at til lærte kan opnå faglært status og dermed kan varetage faglærte jobfunktioner – herunder på potentielle flaskehalsområder.

Uddannelsesplaner på AMU

For at sikre at der altid udvikles de nødvendige uddannelsesplaner, er det i den nye AMU-lov fastsat, at efteruddannelsesudvalgene kan pålægges at udvikle planer inden for et eller flere områder inden for en bestemt tidsfrist. Sker det ikke, kan arbejdsministeren selv igangsætte udvikling af planerne. Der er således sikkerhed for, at der udvikles AMU-tilbud til alle relevante områder.

Flere og mere fleksible afholdelsesformer på AMU

Med forslaget er der tilstræbt en tidssvarende fleksibilitet, som også giver AMU-centrene mulighed for bedre at udnytte deres kapacitet. Udgangspunktet bliver i fremtiden, at centrene, som udbyder uddannelserne, og som har den bedste fornemmelse af, hvorledes uddannelserne bedst tilrettelægges under hensyn til det lokale behov, afgør om uddannelserne skal afholdes som heltidsundervisning eller deltids-

undervisning, som opsplittet undervisning over enkelte dage, som aftenundervisning eller i weekender.

Nye initiativer i det arbejdsmarkedspolitiske system
De vigtigste rammer for et forbedret flaskehalsberedskab blev lagt med de initiativer, der blev taget i forlængelse af flaskehalsredegørelsen fra januar 1995. Det drejer sig bl.a. om initiativer vedrørende arbejdsmarkedsovervågning, virksomhedskontakt og samarbejdet mellem arbejdsformidlingen og uddannelsesinstitutionerne. Der kan herudover peges på enkelte mindre initiativer med henblik på en yderligere forbedring af indsatsen:

Effektivisering af den tværregionale formidling
Arbejdsformidlingens anvendelse af tværregional formidling vil blive effektiviseret, således at ordrer, der forventes at blive vanskelige at besætte på grund af et begrænset rekrutteringsgrundlag altid rundkastes til en eller flere af AF-regionerne. Endvidere vil arbejdsformidlingen forbedre servicen over for jobsøgende uden for regionen – herunder forbedre orienteringen om jobåbninger i andre dele af landet og om mulighederne for at modtage en fleksibilitetsfremmende ydelse.

Differentierede kontaktføløb

Det er vigtigt, at der sker en særlig registrering af ledige inden for potentielle flaskehalsområder, og at denne registrering løbende ajourføres. Landsarbejdsrådet har opfordret de regionale arbejdsmarkedsråd til, at det overvejes at differentiere kontakten mellem arbejdsformidlingen og de ledige, således at der etableres hyppigere kontakt til ledige inden for flaskehalstruede og tilgrænsende fagområder.

Færdiggørelse af afbrudt uddannelse

Opkvalificering af både ledige og beskæftigede ufaglærte kan medvirke til at imødekomme virksomhedernes efterspørgsel efter uddannet arbejdskraft. Imidlertid kan der i visse tilfælde opstå problemer med, at uddannelserne afbrydes. For at sikre effekten har Landsarbejdsrådet opfordret til, at de regionale råd overvejer muligheden for at gennemføre en systematisk opfølgning i forhold til ufaglærte, der har afbrudt en erhvervsuddannelse med henblik på at få dem til at fuldende den afbrudte uddannelse – f.eks. via etablering af særligt tilrettelagte uddannelsesforløb.

Løsning af afmeldeproblemer

Formidlingsindsatsen bliver i en række tilfælde vanskelig gjort af, at arbejdsformidlingen ikke (i tide) får oplyst, at medlemmer er kommet i arbejde. Dette kan medvirke til at give et falsk billede af rekrutteringsgrundlaget.

Der overvejes en ordning med automatisk afmelding, hvor medlemmer, der ikke har modtaget dagpenge i de sidste 14 dage af den seneste dagpengeperiode, afmeldes. Medlemmet adviseres forud for afmelding og har 5 dage til at give meddelelse om fortsat tilmelding. Herudover overvejes der iværksat forsøg i enkelte regioner med obligatorisk gentilmelding, der etableres via telefon, hvorefter medlemmet vil blive afmeldt, hvis medlemmet ikke inden – f.eks. udløbet af udbetalingsperioden – har indtelefoneret, at man fortsat ønsker at stå tilmeldt. Medlemmet adviseres forud for afmelding.

Bedre muligheder for at støtte uddannelses- og personaleplanlægning

Virksomhederne har selv et stort ansvar for at undgå situationer med arbejdskraftmangel. En veludviklet uddannelses- og personaleplanlægning er afgørende for at hindre flaskehalsproblemer og er endvidere af stor betydning for arbejdsformidlingens mulighed for at bistå med at løse rekrutteringsproblemer i virksomhederne.

I tilfælde, hvor der er en klar sammenhæng til de arbejdsmarkedspolitiske målsætninger i regionen – herunder flaskehalsindsatsen – arbejdes der på forsøgsvis at give de regionale arbejdsmarkedspolitiske myndigheder bedre muligheder for at støtte virksomhedernes uddannelses- og personaleplanlægning.

Betaling efter regning ved kommunal jobtræning

Den del af den økonomiske ramme til arbejdsmarkedetsindsatsen, der forlods er afsat til kommunernes betaling af nettolønudgifter til personer i kommunal jobtræning, svarer til en fuld udnyttelse af den kommunale jobtræningskvote. Imidlertid har de hidtidige erfaringer med kvoten vist en udnyttelse på kun omkring 50-60 pct.

Med henblik på en forbedret bevillingsudnyttelse, bl.a. til mere målrettede flaskehalsbekæmpende initiativer, kan det overvejes helt at indføre et »betaling efter regning«-princip, hvor finansieringen svarer til de faktisk etablerede jobtræningsforløb. Dette svarer til finansieringsmodellen for den netop etablerede puljebordning. Problemstillingen kan tages op i forbindelse

se med drøftelserne mellem regeringen og de kommunale organisationer om kommunernes økonomi.

Det offentlige område

I indsatsen over for flaskehalse på det offentlige område er det afgørende, at samarbejdet mellem AF og de offentlige arbejdsgivere fortsat udvikles. Det gælder både konkrete uddannelses- og jobrotationsaktiviteter og udveksling af oplysninger, der kan forbedre arbejdsmarkedsovervågningen. Det er vigtigt, at de offentlige arbejdsgivere benytter AF's viden og serviceydelser til at sikre en realistisk personaleplanlægning og dimensionering af uddannelseskapa- citeten – jf. i øvrigt omtalen af status for AF's kontakt med det offentlige område i afsnit 3.

5. Flaskehalsforebyggende initiativer på andre områder

Et velfungerende arbejdsmarked er også afhængigt af andre politikområder end arbejdsmarkedspolitikken. Det gælder naturligvis den generelle økonomiske politik, herunder finanspolitikken, der bl.a. skal lægge nogle gunstige rammer for en varig fremgang i beskæftigelsen, men også initiativer på f.eks. undervisningsområdet, boligområdet og det sociale område kan bidrage til at modvirke arbejdskraftmangel – f.eks. ved at fremme mobiliteten.

Nedenfor er nævnt en række initiativer på andre politikområder, der, selv om de er taget i en anden sammenhæng, også kan siges at bidrage til, at flaskehalse på arbejdsmarkedet undgås.

Udviklingen på uddannelsesområdet – særlig inden for voksen- og efteruddannelse – er afgørende for, at arbejdskraften har de kvalifikationer, som efterspørges af virksomhederne. Der er i Undervisningsministeriets regi taget en række initiativer, hvoraf bl.a. kan nævnes

- Vilkårene for voksenerhvervsuddannelse forbedres. Arbejdsgivernes lønrefusion forhøjes i skoleperioder fra 100 til 125 pct. af dagpenge- maksimum fra 1. januar 1997, og mulighederne for merit og særligt tilrettelagte forløb på erhvervsuddannelserne styrkes. Endvidere er incitamenterne for uddannelsesinstitutionerne til at udbyde voksenerhvervsuddannelse forbedret gennem et særligt tillægstaxameter.
- Der kan være barrierer for etablering af et tilstrækkeligt antal voksenerhvervsuddannel-

sesforløb – f.eks. er lønomkostningerne større end ved almindelige lærlingeforløb, og voksne beskæftigede kan opleve en indtægtsnedgang ved indgåelse af en elevkontrakt.

Undervisningsministeriet nedsætter en arbejdsgruppe, der skal analysere barriererne for voksenerhvervsuddannelsesforløb og pege på løsningsmuligheder.

- Det særlige igangsætningstaxameter med henblik på at forbedre muligheden for at tilrettelægge lokalt tilpassede korte kurser inden for åben uddannelsesloven fortsætter i 1996.
 - Der er iværksat en række initiativer, der sigter mod at kombinere det almene og det faglige i uddannelsesforløbet. Bl.a. er det gjort nemmere at kombinere AMU-kurser med elementer af VUC-uddannelser, og der er givet en øget forpligtelse til at samarbejde mellem lokale skoler.
 - Der gøres en særlig indsats for at styrke de ufaglærtes uddannelsesbaggrund, og man er begyndt at tilbyde voksenintroduktionsforløb til erhvervsuddannelserne med overvejende alment indhold.
- Den forøgede økonomiske aktivitet har ikke mindst vist sig på bygge- og anlægsområdet. Der er derfor på Boligministeriets område iværksat en række aktiviteter med henblik på at overvåge og imødekomme eventuelle flaskehalsproblemer inden for byggeriet hurtigst muligt:

- Der er etableret en udskyldesordning for statsligt byggeri og visse statsstøttede byggerier.
- Der etableres et indberetningssystem vedrørende offentlige eller offentligt støttede boligbyggerier med oplysninger om bl.a. forventet arbejdskraftforbrug. Systemet vil blive anvendt til at forbedre flaskehalsovervågningen og finansieres af Arbejdsministeriet og Boligministeriet.
- Boligministeriet har iværksat et særligt indberetningssystem for offentligt støttede boligbyggerier, hvor licitationerne overstiger det forventede med mere end 10 pct., med henblik på at kunne følge udviklingen i licitationspriserne.

Vilkårene på børneinstitutionsområdet er af betydning for børnefamiliers mobilitet på arbejdsmarkedet. Det gælder bl.a. omfanget af tilbud, muligheden for anciennitetsoverførsel mellem kommuner, åbningstider, priser m.v.

– I forbindelse med forhandlingerne om kommunernes økonomi i foråret 1995 var der enighed om, at udbygningen af omfanget af dagtilbudspladser skal fortsætte i 1996, og det blev henstillet til kommunerne, at de overvejer alternative og mindre omkostningskrævende tilbud i bestræbelserne på at imødekomme efterspørgslen. Det fremgår af kommunernes budgettal for 1996, at der er planlagt en udbygning på dagtilbudsområdet på omkring 20.000 pladser.

Ønsket om at integrere bosniske flygtninge på arbejdsmarkedet og om samtidig at dække et behov for arbejdskraft inden for jern- og metalområdet er baggrunden for et samarbejdsprojekt i Ribe Amt, hvor bosniske flygtninge med en baggrund inden for jern- og metalområdet visiteres til skoleforløb med bl.a. virksomhedspraktik og danskundervisning. – Der er nedsat en samarbejdsgruppe med Dansk Metal, Indenrigsministeriet, Arbejdsmarkedsstyrelsen og Dansk Flygtningehjælp med henblik på at almengøre erfaringerne fra projektet. Indenrigsministeriet har bevilget forsøgsmidler til ansættelse af en projektkoordinator, der ud over at initiere det konkrete forløb skal dokumentere samarbejdsmodellen og udbrede kendskabet til modellen i andre regioner med flaskehalsproblemer.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Fremme af forespørgsel nr. F 43: Forespørgsel til finansministeren [om kommuners og amters økonomi i 1997].

Af Kristen Touborg (SF) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 23/2 96).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Tredje behandling af lovforslag nr. L 84: Forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri, lov om andelsboligforeninger og andre boligfællesskaber og realkreditloven.

(Ændring af vilkårene for private andelsboliger m.v.).

Af boligministeren (Ole Løvig Simonsen).

(FremSAT 29/11 95. Første behandling 5/12 95.

Betænkning 22/2 96. Anden behandling 27/2 96).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil gerne her ved tredjebehandlingen af lovforslaget vedrørende de private ældreboliger understrege, at når Enhedslisten stemmer for dette forslag, så skyldes det ikke mindst de svar, som ministeren har givet Boligudvalget, hvoraf det fremgår, at der nu gøres en indsats for at undgå spekulative byggerier i den sektor. Det er vi tilfredse med.

Vi vil naturligvis følge med i, om den ændring, som ministeren nu har givet tilsagn om, så også giver den effekt. Det håber og tror vi på, men vi vil følge med i det.

Så vil jeg sige, at når vi stemmer for denne lovgivning, hvilket jo også fra venstrefløjens side er et signal om, at vi går positivt ind omkring fremtiden for det private andelsboligbyggeri, så er det naturligvis også med det sigte at få indflydelse på den kommende lovgivning i en positiv retning videre ud fra den tankegang, som allerede nu er inde i det. Det håber vi naturligvis at regeringen vil være opmærksom på.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 118 stemmer (S, V, KF, SF, RV, EL og CD) mod 7 (FP og DF).